

Procedura dyplomowania na Wydziale Rolnictwa i Biotechnologii

Prodziekan ds. Kształcenia i Spraw
Studenckich WRiB

---

wykonał	data	podpis
---------	------	--------

Wydziałowy Zespół ds. Jakości
Kształcenia

---

zweryfikował	data	podpis
--------------	------	--------

Dziekan WRiB

---

zatwierdził	data	podpis
-------------	------	--------

Podstawa opracowania: Regulamin Studiów Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego - Załącznik do uchwały nr 1/457 Senatu UTP z dnia 28 kwietnia 2021 r., Zarządzenie Rektora PBŚ z dnia 10 maja 2023 r. w sprawie przebiegu procesu dyplomowania studentów oraz archiwizacji prac dyplomowych w systemie Archiwum Prac Dyplomowych (Z.114.2022.2023)

Cel opracowania: zapewnienie dobrej jakości procesu dyplomowania realizowanego na Wydziale Rolnictwa i Biotechnologii Politechniki Bydgoskiej.

Zakres opracowania: procedura dyplomowania obejmuje wszystkie kierunki studiów I i II stopnia, realizowane na Wydziale Rolnictwa i Biotechnologii PBŚ w Bydgoszczy zgodnie z obowiązującymi Programami Studiów.

Procedura dyplomowania

1. Prace dyplomowe

1.1. Tematy prac dyplomowych

Tematy prac dyplomowych inżynierskich i magisterskich są proponowane przez nauczycieli akademickich w systemie APD na około rok przed terminem ukończenia studiów konkretnego rocznika. Zgodnie z Regulaminem studiów temat pracy dyplomowej student powinien podjąć przed końcem zajęć dydaktycznych w semestrze poprzedzającym ostatni semestr studiów. Z uwagi na specyfikę prac na Wydziale powinno się to odbywać wcześniej:

- studia 1 stopnia (stacjonarne i niestacjonarne) – początek 6 semestru.
- studia 2 stopnia (stacjonarne i niestacjonarne) – początek 1 semestru.

Wówczas Promotor po ustaleniu ze studentem ostatecznego tematu pracy oraz jej zakresu:

- tworzy elektroniczny wniosek w APD, jednocześnie przypisując studenta do tematu,
- podpisuje elektronicznie wniosek w formie potwierdzenia po uprzednim uwierzytelnieniu się w systemie APD i kieruje do tzw. Komisji (Rady Programowej) do zaopiniowania (student musi podpisać wniosek w systemie w formie potwierdzenia),
- Komisja zatwierdza wniosek z tematem pracy i przypisanym studentem.

(przypadki szczególne, np. praca z zastrzeżeniem poufności, postępowanie w przypadku odrzucenia tematu pracy przez Komisję szczegółowo opisuje zarządzenie Z.114.2022.2023 z dn. 10 maja 2023).

Przy wyborze tematu prac powinny być brane pod uwagę przede wszystkim zainteresowania studentów ale także możliwości Uczelni i zapotrzebowanie ze strony podmiotów zewnętrznych.

1.2. Dobór Promotorów i Recenzentów prac dyplomowych

Dobór Promotorów i Recenzentów leży w gestii Kierowników Jednostek Wydziału i jest zatwierdzany przez Rady Programowe oraz Prodziekana ds. Kształcenia i Spraw Studenckich.

Promotorem pracy dyplomowej powinna być osoba posiadająca co najmniej stopień naukowy doktora i legitymująca się odpowiednimi kompetencjami.

Recenzentem pracy dyplomowej może być nauczyciel akademicki posiadający stopień naukowy co najmniej doktora, wyznaczony przez prodziekana do spraw kształcenia i spraw studenckich (pkt. 13, §34 Regulaminu Studiów).

1.3. Dopuszczone typy prac dyplomowych, wymogi merytoryczne i edytorskie

Prace dyplomowe - inżynierskie i magisterskie przygotowywane na Wydziale Rolnictwa i Biotechnologii muszą stanowić opracowanie złożone w formie dokumentu w formacie pdf umieszczonego wraz z niezbędnymi załącznikami w systemie APD.

Praca dyplomowa polega na samodzielnym rozwiązaniu zadania w ramach jednej lub kilku dyscyplin naukowych zgodnych z kierunkiem studiów. Jej autor wykazuje się pogłębiłą wiedzą oraz umiejętnością jej zastosowania w zakresie podjętego tematu. Dodatkowo wykazuje się biegłością poszukiwania i wykorzystania piśmiennictwa wspierającego cel pracy. Praca dyplomowa to sformalizowane sprawozdanie z rozwiązania problemu zawodowego (prace inżynierskie) lub naukowego (prace magisterskie) [za Sydor 2014].

W przypadku pracy inżynierskiej autor powinien wykazać się przede wszystkim umiejętnością wykorzystania istniejącej wiedzy, choć może też w pewnym zakresie tworzyć nową. Wykorzystuje wiedzę z programu studiów i może nieco poza ten zakres wykraczać. Rezultaty pracy mają charakter użytkowy ale mogą też mieć charakter poznawczy. Dla osiągnięcia celu pracy stosuje się metody inżynierskie. Praca inżynierska zawiera przegląd literatury technicznej dotyczącej podjętego tematu, może też zawierać przegląd literatury naukowej [za Sydor 2014].

Autor pracy magisterskiej powinien wykazać się umiejętnością tworzenia nowej wiedzy oraz wykorzystania istniejącej - z programu studiów, jak również spoza tego zakresu. Rezultaty pracy mają charakter poznawczy, choć mogą mieć też charakter użytkowy. W osiągnięciu celu pracy autor wspiera się metodami naukowymi. Zawiera przegląd literatury naukowej dotyczącej podjętego tematu, może również zawierać przegląd literatury zawodowej [za Sydor 2014].

Prace dyplomowe na Wydziale Rolnictwa i Biotechnologii mają charakter prac projektowych, eksperckich i badawczych. Forma realizowanej pracy zależy od podjętego kierunku studiów oraz poziomu kształcenia (szczegółowe wymogi merytoryczne zawiera załącznik Nr 1 Procedury, a edytorskie załącznik Nr 2.

Prace dyplomowe INŻYNIERSKIE realizuje się w postaci prac projektowych i eksperckich:

- identyfikacyjnych (analiza i ocena bieżącego stanu),
- diagnostycznych (analiza i ocena bieżącego stanu oraz ustalenie przyczyn),
- prognostycznych (charakter planistyczny będący podstawą decyzji) [za Trocki 2013, zmienione],
- wykorzystują głównie dane empiryczne pochodzące z obserwacji, pomiarów ale też baz danych, dokumentacji, materiałów publikowanych, wywiadów, ankiet, itp.

Prace dyplomowe MAGISTERSKIE są pracami badawczymi

- wykorzystują przede wszystkim dane empiryczne wytworzone w ramach przeprowadzonego eksperymentu, jak również pochodzące z obserwacji, pomiarów, baz danych, wywiadów, ankiet, itp.

*Sydor M. 2014. Wskazówki dla piszących prace dyplomowe. Wydawnictwo UP w Poznaniu. Poznań. ss. 62.

** Trocki M. (red.) 2013. Nowoczesne zarządzanie projektami. PWE. Warszawa. ss. 468.

2. Zakres odpowiedzialności i sekwencja działań w procedurze dyplomowania

- a. Kierownicy Komórek Organizacyjnych Wydziału nadzorują proces zgłaszania propozycji tematów w ramach pracowni.

- b. Rady Programowe (Komisje) weryfikują w systemie APD zgodność tematów z kierunkami kształcenia.
- c. Studenci w ciągu pierwszych trzech tygodni zajęć 6 semestru (lub 1 semestru na studiach II stopnia) wybierają tematy z propozycji zawartych w systemie APD kontaktując się z potencjalnym Promotorem lub uzgadniają z nim własną propozycję i zaczynają realizować prace dyplomowe.
- d. Promotorzy do końca trzeciego tygodnia zajęć tworzą elektroniczny wniosek w APD, jednocześnie przypisując studenta do tematu następnie podpisują elektronicznie wniosek w formie potwierdzenia i kierują do Komisji do zaopiniowania (student musi podpisać wniosek w systemie w formie potwierdzenia),
- e. Przewodniczący Komisji zatwierdza wniosek (bądź odrzuca i kieruje do poprawy) w przewidzianym w zarządzeniu czasie (7 dni), W przypadku konieczności wprowadzenia zmiany tematu pracy, zakresu lub promotora wymagane jest złożenie przez studenta elektronicznego podania do Prodziekana w systemie USOSweb. Zmiana tematu lub zakresu skutkuje usunięciem tematu i ponowne wnioskowanie o zatwierdzenie nowego tematu. Zmiana Promotora dokonywana jest przez pracownika Biura Dyplomowania po wyrażeniu zgody przez Prodziekana. Dyplomant po ustaleniu ostatecznej wersji pracy dyplomowej wypełnia w systemie APD w zakładce: „Informacje o pracy” pola dotyczące streszczenia w języku polskim i angielskim, słów kluczowych w języku polskim i angielskim, zatwierdza oświadczenia o samodzielnym przygotowaniu pracy oraz udzieleniu licencji, zwanych dalej „oświadczeniami”, zgodnie z treścią określoną w załączniku do zarządzenia; po akceptacji oświadczeń, umieszcza plik pracy wraz z załącznikami do pracy (jeżeli takie są wymagane) w systemie APD oraz przekazuje pracę do akceptacji promotora.
- f. Promotor weryfikuje w systemie APD poprawność danych wprowadzonych przez studenta oraz kieruje pracę do sprawdzenia w Jednolitym Systemie Antyplagiatowym, w celu wygenerowania raportu z badania; na jego podstawie podejmuje decyzję o dopuszczeniu albo niedopuszczeniu pracy dyplomowej do recenzji, a w przypadku wątpliwości co do uzyskanego wyniku generuje raport rozszerzony; wpisuje w systemie APD recenzję pracy dyplomowej; po wpisaniu recenzji kieruje pracę do etapu „Praca gotowa do obrony lub po obronie” **oraz zalicza w systemie USOSweb przedmiot pod nazwą „Przygotowanie i złożenie pracy dyplomowej oraz przygotowanie do egzaminu dyplomowego”**. Kierując pracę dyplomową do recenzji, akceptuje w systemie APD oświadczenie: *„Oświadczam, że niniejsza praca została przygotowana pod moim kierunkiem. Znam wynik raportu z badania antyplagiatowego przeprowadzonego w Jednolitym Systemie Antyplagiatowym i stwierdzam, że praca spełnia warunki do przedstawienia jej w postępowaniu o nadanie tytułu zawodowego”*. W przypadku niedopuszczenia pracy do recenzji, promotor drukuje szczegółowy raport podobieństwa z badania antyplagiatowego, wypełnia pole „Wnioski” oraz podpisuje i przekazuje raport Dziekanowi.
- g. Recenzent wpisuje w systemie APD recenzję pracy dyplomowej, w terminie 7 dni roboczych od otrzymania powiadomienia o udostępnieniu pracy do recenzji..
- h. Pracownik Biura Dyplomowania cyklicznie weryfikuje prace o statusie „Praca gotowa do obrony lub po obronie” oraz przesyła do prodziekana wykaz studentów, którzy są gotowi do przystąpienia do egzaminu dyplomowego w celu wyznaczenia terminu, miejsca i godziny egzaminu dyplomowego oraz składu komisji

egzaminacyjnej. Po ustaleniu dokładnych terminów i miejsca egzaminu dyplomowego przez Prodziekana – wprowadza te dane do systemu APD (wprowadzenie danych aktywuje proces rozsyłania powiadomień do członków komisji i studenta).

- i. Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej prowadzi egzamin w formie stacjonarnej, a jego wyniki wprowadza do elektronicznego protokołu w systemie APD oraz zatwierdza wraz ze wszystkimi członkami komisji przed ogłoszeniem studentowi wyników egzaminu.
- j. Pracownik Biura Dyplomowania po zakończeniu egzaminu dyplomowego weryfikuje poprawność i kompletność danych w elektronicznym protokole egzaminu dyplomowego, drukuje recenzje, protokół oraz kartę pracy dyplomowej i umieszcza te dokumenty w teczce studenta; nie później niż w terminie 5 dni roboczych od złożenia przez studenta egzaminu dyplomowego z wynikiem pozytywnym zleca wydruk dyplomu w systemie USOS.
- k. Pracownik Biura Personalizacji Dokumentów drukuje z systemu USOS dyplom ukończenia studiów i wydaje absolwentowi wraz z suplementem za potwierdzeniem odbioru oraz zamyka kartę obiegową studenta w systemie USOSweb.

3. Egzamin dyplomowy - przebieg

Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją, której przewodniczy Prodziekan do spraw kształcenia i spraw studenckich lub inny wyznaczony przez niego nauczyciel akademicki zatrudniony na stanowisku profesora lub profesora uczelni. Oprócz przewodniczącego w skład komisji wchodzi: promotor i recenzent. Komisja może być uzupełniona o drugiego recenzenta (pkt. 1, §38 Regulaminu Studiów).

Egzamin dyplomowy inżynierski składa się z:

- prezentacji przez studenta najważniejszych treści pracy dyplomowej (10 min.),
- dyskusji na temat zrealizowanej pracy dyplomowej,
- odpowiedzi studenta na pytania komisji, 1. pytanie kierunkowe z listy zagadnień podanych do wiadomości studenta, umieszczonych na stronie internetowej (Zał. 4. Procedury) - losowane przez studenta, 2. pytanie z treści kształcenia związanych z kierunkiem studiów - formułowane przez promotora, 3. pytanie dotyczące problematyki pracy dyplomowej - formułowane przez recenzenta.

Egzamin dyplomowy magisterski składa się z:

- prezentacji pracy dyplomowej przez studenta (10 min.),
- dyskusji dotyczącej pracy dyplomowej,
- odpowiedzi studenta na pytania komisji, z których jedno dotyczy treści kształcenia związanych z kierunkiem studiów (losowane z listy zagadnień podanych do wiadomości studenta, umieszczonych na stronie internetowej (Zał. 5. Procedury), a dwa obejmują problematykę związaną z tematyką pracy dyplomowej (formułowane po jednym przez recenzenta i promotora).

Ocenę końcową egzaminu dyplomowego ustala się na podstawie średniej z 4 ocen uzyskanych z: prezentacji pracy i jej obrony oraz odpowiedzi na pytania komisji i ocenia się wg skali zawartej w pkt. 2, §22 Regulaminu Studiów.

Ocenę pracy dyplomowej stanowi średnia arytmetyczna ocen wystawionych przez promotora i recenzenta. W przypadkach, gdy średnia ta odbiega od obowiązującej skali ocen (0,25 lub 0,75), ostateczną ocenę pracy dyplomowej stanowi cząstkowa ocena wystawiona przez recenzenta.

Ocenę na dyplomie oblicza się na podstawie średniej arytmetycznej z ocen z przedmiotów objętych planem studiów, oceny pracy dyplomowej wystawionej przez komisję na podstawie ocen recenzenta i promotora, oceny z egzaminu dyplomowego.

4. Egzamin dyplomowy w trybie zdalnym

W sytuacjach wyjątkowych egzamin dyplomowy może być przeprowadzany w formie zdalnej przy spełnieniu wszystkich wytycznych określonych w niniejszej procedurze dyplomowania. Zasady takiej formy egzaminów dyplomowych obowiązujące w określonym czasie określa każdorazowo stosowne zarządzenie Rektora.

Prowadzony w tej formie egzamin dyplomowy powinien umożliwiać transmisję oraz wielostronną komunikację w formie wypowiedzi oraz przekazywania obrazu między uczestnikami w czasie rzeczywistym.

We wstępnej części egzaminu przewodniczący potwierdza tożsamość studenta i informuje go o zakazie korzystania w czasie egzaminu z telefonu komórkowego, książek, notatek, pomocy naukowych, osób trzecich oraz przekazywania obrazu i dźwięku innym osobom, a także o konieczności bezzwłocznego zgłaszania usterek technicznych (oprogramowania, sprzętu lub łącza) utrudniających lub uniemożliwiających uczestnictwo w egzaminie.

W przypadku przerw w komunikacji (wynikających np. z pogorszenia transmisji danych lub zerwania połączenia) przewodniczący komisji podejmuje decyzję o kontynuacji egzaminu po ponownym połączeniu lub o jego przełożeniu na inny termin. Jeżeli egzaminy w formie zdalnej realizowane są na skutek zarządzenia Rektora – zapisy tam zawarte mają rolę nadrzędną.

5. Kontrola jakości prac dyplomowych i program naprawczy

Prace wybrane przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia zostają ocenione przez członków Rady Programowej danego kierunku (Zał. Nr 4 Procedury). Kontroli podlega 50% prac dyplomowych dwukrotnie w ciągu roku - po zakończonym cyklu egzaminów dyplomowych do końca maja i listopada. W przypadku zastrzeżeń zgłaszanych przez zespół oceniający Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia przekazuje taką informację Prodziekanowi ds. Kształcenia i Spraw Studenckich, który jest zobowiązany do interwencji u Promotora lub Recenzenta.

Powtarzające się zastrzeżenia prowadzą do zmniejszenia liczby przydzielanych prac i konieczności ich kontroli przez właściwą Radę Programową, z zawieszeniem przez Dziekana (na wniosek Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia) możliwości promowania i recenzowania.

Załączniki:

- Nr 1. Typy i wymogi merytoryczne prac dyplomowych.
- Nr 2. Wymogi edytorskie prac dyplomowych.
- Nr 3. Wykaz zagadnień na egzaminy dyplomowe inżynierskie i magisterskie.
- Nr 4. Formularz okresowej kontroli prac dyplomowych.